

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 12 frt. o. 6.
Félévre . . . . . 6 „ „ „ „
Évnyegyedre . . . . . 3 „ „ „ „
Egy órára . . . . . 1 „ „ „ „

Szerkesztői szállás:

belső s^záncúta 131. szám.

Kiadó hivatal:

középcúta Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstein és Voglernél (Neuer Markt 11 szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyiltéri cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY” october — decz. folyamára.

Tisztelettel kérjük azon t. cz. előfizetőinket, kiknek előfizetésük mult hó végével lejárt, megrendeléseiket mihamarább megtenni, hogy teljesszámú példányokkal szolgálhassunk

Előfizetési ár: 3 frt o. é.

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középcúta Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; így például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevésnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg** ráragasztásával minden ki van fizetve.

Stein János,
a „K. Közlöny” kiadója.

Még egyszer az urb. kárpótlás visszafizetéséről.

(S.) Ha valamely balesettől kell tartanunk, ha bizonyos intézkedés sajnos következményeit előre látjuk, keblünket bajjóslatu aggodalom szállja meg, s a gondtól menekülni nem tudunk.

Igy vagyunk mi az ugynevezett illetéken túl vett urbéri kárpótlások visszafizetési kérdésével, különösen azokéval, melyek a vegyes szolgálmányok járandóságainak rectificációjából merülnek fel és számos erdélyi birtokos családot tetemes kárral, sőt tönkreteljesítéssel fenyegetnek.

Többször felszólaltunk ez ügyben, s ha most, az unalmassá-válás veszélyétől sem tartva felszólalásunkat újra ismétéljük, azzal vigasztaljuk magunkat, hogy oly kötelességet teljesítünk, mely elől ki nem térhetünk, másfelől megnyugtatót azon öntudat, hogy ezzel nemcsak érdekelt honfitársaink megelégedését nyerezzük meg, hanem a jobban informálódó kormány méltánylatát is kiérdemmeljük.

Említettük e tárgyban irt előbbi cikkeinkben, hogy az urbéri ügyben 1867-ben és pedig a felozlatott kir. kormányzék által saját és a földtehermentesítési alapigazgatóság tagjaiból, továbbá független szakértőkből alakított bizottmány, — melybe e lapok szerkesztője is szerencsés volt meghívotni — elismerte azon tétel igazságát, hogy az urbéri kárpótlás időközben már meg nem változtatható alapját képező urbéri nyiltparancs alapelve, szelleme az urbéri szolgálmányok kárpótlásánál nem ismer más kulcsot, mint a veszett urbéri telek területét; a vegyes szolgálmányok tehát, mint valódi urbéri praestatiók sem kárpótlathatnak jog és igazság szerint másként, mint a terület szerint.

Miután azonban a kérdéses urbéri állományok többnyire havasos helyeken fekszenek és így nagyobb terjedelműek, attól tartott az említett vegyes bizottmány többsége, hogy ha ezen tetemes kiterjedésű állományok a terület szerint kárpótlatnának, az ugy is erősen igénybe vett államkincstár szerfelett túlterhelhetnék, — következésképp azon közvetítő ajánlatot fogadta el méltányossági szempontból, hogy a nevezett vegyes szolgálmányok fele a terület, fele pedig a fizetett taxa szerint kárpótlatassék.

A nem rég leérkezett belügyminiszteri rendelet azonban fenntartja a néhai erdélyi udv. kancellária rendeletét, s azt rendeli, hogy ezen vegyes szolgálmányok egész összege a fizetett taxa szerint kárpótlatassék, a mi által a másik szélsőségre estünk, miután számos oly erdélyi birtokos lévén, kiknek az ily vegyes szolgálmányok kárpótlása fejében az első földtehermentesítési alapigazgatóság az utalványozott előleges részletfizetéseket a terület szerint adta ki, ha most az urbéri kárpótlás utolsó (végleges) részletének kiszámításánál az eddigi utalványozások megsemmisítésével, s az érintett kancelláriai rendeletnek mintegy visszaható erőt tulajdonítva a kárpótlás egész összegére nézve a taxa

vételnek zsinormértékül, az országos köz-kincstár a túlterheléstől ugyan megkíméltetnék, de helyette a mult idők lefolyása alatt ugy is eléggé megzaklatott erdélyi birtokos osztály nagy része károsítottaték meg méltánytalanul, miután ezen átszámítás folytán számos oly vételjogosult volt földesúr lesz, a ki a terület szerint már kivett ilyen urb. kárpótlásból 10, 15, sőt 20 ezer forintot is fizetend vissza.

Ez annál terhelőbb, annál sajnosabb, mivel a nevezett miniszteri, illetőleg kancelláriai rendelet értelmében, ha az illetőnek még bennlevő urbéri kárpótlási végleges részlete a fölmerülő visszafizetés fedezésére elegendő nem lenne, annak egyéb birtoka is igénybe veendő, s a visszafizetés végrehajtás útján is eszközözendő. Mínek aztán az a visszas következménye leendene, hogy a volt földesúr a helyett, hogy veszített urbérisége kárpótlatnának, még alodialis birtokának egy részét, sőt némely az egészet is elvesztené.

Már pedig a törvényhozásilag elhatározott földtehermentesítés célja nem lehet az, hogy körülbelül 600 értelmes család ilyképpen megkárosíttassék, sőt végpusztulásra jusson.

Ily körülmények közt a mi igénytelen véleményünk most is az: függesztessék fel a kérdéses vegyes szolgálmányi ügyek tárgyalása az alapigazgatóságnál, a belügyminiszterium vegye e kérdést újabb beható megfontolás alá és mondassék ki: hogy a taxa szerinti számításnak csak ott van helye, hol a volt földesúr és egykori jobbágya közt a taxafizetésre nézve örök, vagy bizonytalan időre, oly írásbeli szerződés létezett, melynek értelmében a földesúr a kérdéses urbéri állományt robotétel alá többé vissza sem vihette; s az idézett ily írásbeli szerződést az első földtehermentesítési alapigazgatóság is jogérvényesnek elismerte; minden más esetben a terület szerint történjék a kárpótlás.

Ez eljárás felelne meg leginkább az említett urbéri nyiltparancs szellemének, melynek alapján az eddigi kárpótlások már kiadattak.

Hogy az erdélyi birtokosság kelleténél több kárpótlást nem kapott, s ennélfogva a köz-kincstár igaztalan túlterhelésétől tartani nem lehet, multkori cikkeinkben már kimutattuk.

Átalában az ily visszafizetések fogantatásánál a lehető legnagyobb kimélet lenne alkalmazandó, hisz nem a szegény vételjogosult az oka, hogy e tárgyban 20 év alatt egymást érte az egymásnak ellenmondó rendelet.

Nem tudjuk számot vetettek-e irányadó körökben ama visszafizetések horderejével, felismerték-e a következményeket, annyit azonban szabad lesz elmondanunk: hogy kötelességünket minden irányban teljesítettük.

Pest, octob. 16. 1869.

(r. l.) Ma nyilt meg az országgyűlés új ülészaka.

A képviselők közül — pártkülönség nélkül — kevesen jelentek meg, mert már tapasztalásból tudják, hogy az első napon különben sem kerülnek fontos tárgyak szőnyegre, és legfőkébb a sorrend állapítatik meg, mely szerint az illető törvényjavaslatok fel fognak vétetni.

Igy történt most is, nem csakély fájdalomra az érdekes ülést várt, s a karzatokon tömegesen megjelent hallgatóságnak.

Az elnök rövid beközöztető beszéde után több petitio czime olvastatott fel, többi között néhány ellenzéki megyéé is, melyekben a famosus bihari indítványt pártolják.

Ugy látszik, mikép vagy az illető megyék nem fogták fel jól a bihari intenciót, vagy a határozat nem volt a vallott elvekhez híven papírra téve, mert a kérdés eredeti megpendítője, Tisza Kálmán szükségesnek látta némi felvilágosítással szolgálói, felvilágosításra pedig csak zavaros ügyekben van szükség, kinyilatkoztatván: hogy a bihari petitio tárgya nem a bíróságokról szóló törvény megváltoztatása, hanem a törvényhatóságok rendezése iránti kérvényezés, az önkormányzati jog megóvása mellett.

A jelen ülészak fontosságát — melyet annyiszor kiemeltünk mi is — eléggé bizonyítja azon tárgyak, illetőleg törvényjavaslatok hosszú sorozata, melyek napirendre tűzéséről volt szó.

Mindenekelőtt Horváth Boldizsár jelentette be a bírósági tisztviselők felelősségéről s nyugdijaztatásukról, a büntető törvényben s eljárásban teendő változásokról szóló kormány-előterjesztéseket, melyeknek részint a központi bizottmányhoz, részint az osztályokhoz leendő áttétele elhatározottat.

Ezen határozat alkalmat nyújtott Irányinak és Ghyeczynek derekasan kikelni az osztályok munkásságának rák-menete ellen, s megvalljuk mi is, nem minden ok nélkül, miután csakugyan több tárgy fekszik előttük rég óta, melyeken még most sem mentek át mind. Lehet, hogy a mai lecke kissé gyorsabb haladásra fogja buzdítani.

A pénzügyminiszterium az elnök által, miután Lónyay gyöngyökedik, következő tárgyak napirendre tűzését kérte:

Az 1868 ki zárszámadás, —

az 1870 ki költségvetés.

Mindkettő a holnaputáni ülésben kerülend szőnyegre.

A fama új belügyminiszter-jelöltéről tesz említést, a ki nem más, mint Trefort Ágoston.

Mi, részünkről legkisebb alaposságot sem vagyunk hajlandók e hírek tulajdonítani.

Lapszemle.

Az „Esti Lap”-ban olvassuk a „török magyar vasut” czim alatt:

„A törökországi vasut az eddigi consortium terve szerint Bosnián át Sziszekig ment volna, mindig török területen, s csak itt kapcsolódott volna az osztrák magyar monarchia hálózatához. Ki a mappára egy tekintetet vet, belátja, hogy e vonal s e kapcsolat ránk nézve épen kedvezőtlen leendett, ha e vasut hazánkat kikerülte volna s hogy hazánk az Európát a Kelettel összekötő vonalból ez által kiesvén, a kereskedés oly irányra utaltatott volna, melyben Magyarország csak mellékes szerep juthatott volna a jövőben.

Az ellenzék e vonal ellen felszólt. Hogy ezt tette — nem kárhoztató, hiszen hazánk érdekében védelmére kelt, de kárhoztatható, és pedig a leghatározottabban, azon elhamarkodásra és rozszakarratra mutató eljárása miatt, mely szerint a magyar kormányról föltehette, hogy ölbe tett kezekkel várja be az eredményt és nem tesz ellene semmit.

A tények mutatják, mennyire esalatkozott az ellenzék.

A bosniai terv megbukott. Európa belátta, hogy e terv pénzügyi alapja rozsz s hogy hazánk érdekei az egyedül egészséges alapú másik tervvel karöltve járnak. Egy új, önálló consortium alakult, melynek megbizottjai Konstantinápolyban már is eredményesen működnek, míg a többi a napokban jó Pestre s részint Belgrádba megy, hogy a szerb — illetőleg magyar kormánnyal is tisztába hozza a tervet. Élén Európa legelső pénzhatalmái állanak.

A terv következő: Kikindától Belgrádig magyar területen — onnan a szerb határokig szerb földön s e ponttól kezdve törökön megy Prisztináig, hol a vonalzat csomópontja (Knotenpunkt) lesz. Ez által Pest a legegyszerűbb összeköttetésbe jön Salonichhál, a Kelettel, s az összes európai kereskedés iránya Kelet felé Pesten át fog vonulni.

E tény a magyar kormány diadala, melyet teljes mértékben fog az ország értelmesége méltatni. Európai tényezőkkel szemben kiküzdött diadal ez. Pest jövőjének látkepe azon pillanattól kezdve, midőn e vonal megnyilik — oly derült, minőnek az ellenzék phantasiája is alig festhette.

S ez azon sokat megtámadott közlekedési miniszterium sáfáradása alatt történt, melynek egyik befolyásos főhivatalnokát — a kormány „rozsz szellemének” elnevezni némely tévutra vezetett, gyöngye elmebeli tehetséggel ellátott ellenzéki hazánkfia nem vonakodott.

Most tessék erre kadencziát mondani.

De hiszen mi e felvilágosítást nem is az ő kedvtől közöltük, pártunk tagjai számára tettük azt. Az ellenzék rozsz akaratával el szokta hallgatni vagy épen (ha lehet) elferdíteni a kormány ily eredményekben gazdag működését s vakságában annyira megy, hogy akaratlanul is a hazánk érdekei ellen működő clique ek szolgájává lesz akkor, midőn épen legjobb erőink ellen száll sikra, azon erők ellen, melyek ellen a titkos ellenek machinatiói intéztek, mert csak a jó erők félelmetesek is egyuttal.

Az elfogultság ily szomorú eredményekre vezet. Még a jó szándékot is gyilkosává teszi a jó ügynek.

Nem vagyunk-e így mindenben?

Ime az esküdtzék előtti utolsó tárgyaláson, a vádlott ügyvéde a fumei vasut ügyében is hanyagsággal terbeli a kormányt, holott mindenki tudja, hogy már a nyáron megkötött a szerződés az illető társasággal s hogy e kötésnél a kormány óvatos és el nem hamarkodott tevékenysége 8 milliót takarított meg az országnak.

De az ellenzék azért csak egyre opponál, szövetséget köt a homályban lappangó és zavarokra spekuláló akármely fractióval, kész eszköz-zévé lesz a haza s így az ő ellenségeinek is — azon hitben, hogy ő a helyzet ura lehet, pedig mások, nálánál okosabbak zsákmányolják ki amaz állapotot.

Szerencse, hogy a magyar közvélemény nem igen hallgat minden badarságukra és reméljük, ezental meg épen vigyázni fog minden közleményre, mely ellenzéki kifutóiból ered.

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése oct. 16-án.

Elnök: Somssich Pál.

A miniszteri padokon: gr. Andrászi, gr. Mikó, gr. Bedekovich, Gorove, Horváth B., b. Eötvös J.

Somssich Pál elnök üdvözlö a képviselőház tagjait, s megemlékezve a teendő sokasága és a megoldandó kérdések nehézségeiről, a képviselőházat szorgalmas munkára s kitartásra hívja fel, miután csakis megfeszített testi s lelki erővel lehet nemes feladatuknak, mely egyszersmind szent kötelesség is, megfelelni s a haza boldogságát előmozdítani. Végül magát a ház szives figyelmébe, támogatásába ajánlván, Isten áldását kéri a ház munkájára. Az elnöki beszédet lelkes éljenzés követte.

Ezután elnök bejelenti a beérkezett számos irományokat. —

Széll Kálmán olvassa a szünetelés alatt üresedésbe jött képviselői állomásokat, egyszersmind pedig az eddig megejtett választásokat.

Mihályi Péter jegyző olvassa azon beadott interpellatiók, indítványok, határozati és törvényjavaslatok sorát, melyekről nézve még a ház nem határozott, illetőleg a miniszterek még nem válaszoltak.

Több képviselő kérvényt nyujt be.

Somssich elnök olvassa a pénzügyminiszter levelét, melyben a miniszter a 68 ki zárszámadást, a 69 ki fedezet és a 70 ki költségvetésre vonatkozó előterjesztéseit legközelebb napirendre tűzetni kéri.

Horváth B. miniszter az általa benyujtott törvényjavaslatokat napirendre tűzetni kéri.

Ezután a legközelebbi ülés napirendjét állapították meg.

Hatósági élet.

Csikszék, oct. 3. 1869. — Mult hó 23 — 24 kén folyt bizottmányi gyűlésünkről és közoktatási miniszter b. Eötvös Józsefnek vidékünkön való keresztül utazásáról akarom e becses lapokat értesíteni. Késedememnek oka a szorgos gazdasági idő, mely a magamféle szántó-vető embert teljesen elfoglalja.

Előre ki kell jelentenem, hogy a lefolyt bizottmányi gyűlés egyike vala a legbiggattabbaknak, nem volt itt sem a felelős kormány jogait sérteni akaró megyei nagyhatnamság, sem az „elárult haza” miatti siránkozás, de, sőt — s ez az illetőknek dicseretére legyen mondva — népszerűséget hajhászó declamatiók sem tartattak, hanem a napirendhez hozzá szóltott mindenki röviden, értelmesen s ennek eredménye lett, hogy a mi máskor 4—5 napot vett volna igénybe, ama roppant halom teendő 2 nap alatt elintéztetett. Fogadják ezért mindazoknak legőszintébb háláját, kiknek az idő pénz.

Tárgyai e gyűlésnek nagyobb részben olyanok valának, miket a t. olvasó más megyei tudósítókban is ismerhet, mint például intézkedés a népszámlálás keresztlyvitelére, az adó gyors behajtására; továbbá pártolólág felirunk Háromszék azon átirata mellett, miszerint Háromszék és Csik székegyében geographiai fekvéséből eléggé indokolhatólag 2 honvéd zászlóalj szerveztessék stb., mindezeknél azonban nagyobb élénkséget keltett, hogy a honvédséghez kinevezett több tisztviselőink helyett s azonkívül a felségnek valóban fejedelmi ajándékozása által a szék birtokába jutott ugyne-

vezett revindicált havasok kezeléséhez megkivántató személyzet megválasztása akkora tüzetet ki. A választások kielégítőleg ütöttek ki, várakozásunknak csak egy nem felelt meg, hogy t. i. a jeles Madár és Csakme mellőzésével törvénybíróknak egy olyan választatot meg, ki az iskola porát nem rég rázza le magáról, s így hivatali jártassággal alig dicsekedhetik. A választások eredménye következő: alesiki királybíró lett Tankó Ferencz, sz. imrei járási dulla, helyette dulla Bors István, rákosi dulla Balázs Lajos, havasi gazda Nagy József és minekutána a havasi igazgatói igen fontos állomás a szék candidatiója nyomán a miniszterium által vezetetik ki, candidálva lettek Gál Ignác, Lázár Dénes és Gál Elek. Végül a revindicált havasoknak Kolozsvárt a pénzügyigazgatóságnál kezelt halmozási és a 60 ezer frt ugynevezett rubázati alap átvételére hármast bizottság nevezetett ki Györfi Pető, Gál Ignác és Becze Antal személyében. Gyűlés után, mint mindig, 60-70 teritékű fényes ebéd közszeretben álló főkirálybíráknál. Toaszt? no hiszen az is volt elég.

Igéretemben képest érinteni kívánom pár szóval nagyméltóságu oktatásügyünk itteni mulatását. Mult hó 26-án a szék határan nagyszámú küldöttség élén a főkirálybíró úr fogadta megható meleg szavakkal; a miniszter úr erre adott feleletben bebizonyítá azt, a mit már sokszor hallottunk felőle, hogy t. i. nem csak nagy diplomata és szak tudós, de egyszersmind a legmegnyerőbb szónok is. Innen léptenként szaporodó díszes banderium előfoglalása mellett, kísérve a fogatok hosszú sora által ért Szereda városba, hol előbb a tanács, aztán Madár Imre a szék nevében üdvözölt ő nagyméltóságát, míg végre 5 órakor megérkezett Zsűgödbe Mikó Antal főkirálybíró úr vendégszeretű házához, hol a különböző testületek bemutatása után volt a nevének valóban megfelelő diszebed. A méltóságos háziúr által felkészült miniszter riadó éljenekkel találkozott.

Már 9 órakor más nap Somlyóra érkezett, meglátogatta a híres templomot, a gymnasiumot, seminariumot és tanító-képezdét, a rend és tisztaság felett megelégedését fejezvé ki, egyszersmint ígéretet tenni méltóztatott, miszerint a szék sajátos viszonyainál fogva szükségeltető szakiskolák felállítására segédkezni nyujtand.

Újból banderium és számos kíséret mellett folytatta utját székünk határáig, a tusnádi fürdőig, hol a holt idényhez képest meglepő csinnal rendezett ebéd várta, de, fájdalom, ő exclja gyengélkedő egészsége miatt az ételekből mitsem élvezett.

A szék nevében Nagy Lajos esperes kiünnö beszéddel vett búcsút a távozó minisztertől, mire ő nagyméltósága többek között a nevére vonatkozó finom célzásra reflectálva körülbelül így válaszolt: „Igaz, az ötvesek csak nemes ércből dolgoznak, és én oly szerencsés helyzetben vagyok, hogy e nemes érczet, ez aranyat, ezüstöt nem kell még kibányásznom, készen kapom a romlatlan hősi székely nép kebelében“ stb. Végre alkonyat felé folytató utját ő nagyméltósága Sepszi Szent-György felé, viharzó éljenekintől kísérve. Hosszason kísértük szemünkkel az elrobogó kocsit, szerencsés utat, hosszas életet kívánva a nagy férfúnak s sok ily jeles férfit a hazának.

Ő nagyméltósága 24 órai itt mulatása alatt fenkölt szelleme és humánus bánásmódja által oly maradandó benyomást hagyott maga után, a milyent kötetekre menő értekezésekkel nem lehetne elérni, csak egy szellem-óriás közvetlen befolyása eszközölheti. N. N.

TÁRCZA.

Renan az első keresztény községekről.

II.
Athene merőben különbözött azon városoktól, melyekben Pál apostol addig megfordult. Eddigelő iparos városokban, milyenek ma Livorno és Triest — apostolkodott, hol nagy zsidó városnegyedek voltak, de nem a finom világ fényes gyűléseinek, melyek, mint Athene, lényegesen pogányok valának, hol a pogányság össze vala forrva a város dicsőségével, érdekeivel, kedvteléseivel. A pedagógus, mondja Renan, legnehezebben téríthető meg, mert saját vallása, mely saját rutinjában, régi írásokban vetett hitében s irodalmi gyakorlatai élvezetében áll, kielégíti őt, elől benne minden más kívánalmat. Pál nem is alkotott Atheneben tekintélyes községet, csupán néhány személyt sikerült megteríteni. Kifáradva a süketelen munkálkodásban Korinthusba evezett. Belátta, hogy ott hosszabb ideig kell tartózkodnia, ezért sátorozóváshoz látott két barátjával, boltot nyitott s abban saját készítményeit árulta. A zsidók elutasították, de a pogányok annál szivesebben fogadták: Korinthus sokkal jobban előkészített talaj volt, mint Athene. Az ő Korinthusban Mumiust lerombolta volt s J. Caesar építette fel ismét. Az új város nagyon megnépededett, meggazdagodott; aztán, az idegenek oly tömegesen települtek ide, hogy a várost alig lehetne görögnek nevezni. Pál itt egy nagyon számos tagokból álló községet alapított, s ez lett a hellen

Egyletek és közintézetek.

A „Kolozsvári Kör“ a mult hó 19 én tartá meg első rendes évi közgyűlését, a helyi lapokban már az előtt közzé tett program szerint. Elnök Hajós János megnyitó beszédében örömmel üdvözle a társulat tagjait, mint a kik annál fogva mert az első évben csatlakoztak a társulathoz, annak mindnyájan alapítói gyanánt tekintetők. Helyzetüket hasonlítá azon kertészhez, ki az elültetett fának, habár gyümölcsöt még nem élvezheti, de árnyékába már pihenhet. Azonban valamint annak, ugy e társulat minden egyes tagjának számos kötelességei maradtak fenn azon irányban, hogy az ültetvény erős gyökeret verjen. Illyenekkel jelzé a szabályok által előirt kötelességek buzgó és pontos teljesítését s azon szellemi feladatot, hogy a társulat kitűzött programja a különböző osztályok egymáshoz közeledése, minél gyakorlatibb érvényre és eredményekre jusson. Ily feladatul jelzé továbbá az egylet jó hír nevének megőrzését, melyre szintén nagy súlyt kell fektetni, e képviselvény kivülről a benső erkölcsi erőt, mely nélkül sem társulat sem egylet nem tarthatja fenn magát, s a melynek hiányában a költökné a hatalmas Róma is ledült s rabigába görbedt.

Azon főbb mozzanatok közül, melyek a társulat első évi életében történtek, örömmel constátálta azon eredményt, miszerint az év folytán 80 rendes és 80 foglalkozó taggal szaporodott a tagok száma, világos jeléül annak, hogy ez egylet nem mesterségesen egybeállított vállalat, hanem az idő követelménye volt, a szaporodás azonban egyuttal a legszebb egyvelegben képviseli Kolozsvár és vidékének legkülönbözőbb osztályait. Jelentette továbbá, hogy ez évben 26 magyar, hét német, 2 francia és 1 román lapot járattat az egylet, földabroszok térképek s a hirlap olvasásához szükséges segéd-eszközök szerzesztették be, s a politikai röpirat-irodalom termékeiből is a nevezetesebbek időszorinti beszerzésére gond fordított. A mi pedig a pénzügyi állást illeti, ez is kedvező volt ez évben mert az alakuláshoz szükséges nagy mennyiségű kiadások legnagyobb része fedezetelt, s aránylag nem nagy terülyt megát a második évre.

Ez elnöki előterjesztést a gyűlés örömmel vevén tudásul, átment a program további tárgya-ira. A választmányilag előkészített költségvetést az 1869 és 70 ki évre megállított, a mult évi adatok alapos kilátást nyujtván arra, hogy az első beállítás költségei ezen második évben a legnagyobb részben leürlesztethetnek. A mult évi számadás felülvizsgálatára bizottság nevezetett ki, egyszersmind a pénztári és házi kezelésre nézve a választmány által javaslatba hozott, több cél-szerű rendszabályok állítatván meg. Ezek után a tisztviselők a szabályok értelmében, az év betelével leköszönvén, a tisztválasztás a következő eredményre hajtatott végre. Elnökké: Hajós János, alelnökké Sáni László, titkárrá ifj. Grois Gusztáv, jegyzővé Kriek Sándor, háznagygyá s egyszersmind pénztárnokká dr. Szóts Emil, ügyvédé Haller Rezső, s a szabály szerint kisorsolt 8 s egy a jelenlegi választás által megürült választmányi tagságra dr. Fischer Lajos, Finály Henrik, Vizi Endre, b. Huszár Sándor, Szász Domokos, Haller Károly, Ferencz József, Dorgó Albert, és dr. Kolozsvári Sándor választattak meg. r. l.

Vidéki levelezés.

Sz. Régen, okt. 15. 1869. — Tordamegye birtokossága és értelmisége mai napon gyűlést tartott a helybeli szász kaszinó termében. A tanács-

félsgizeten a kereszténység tüzhelye. A nagyobbára keletiek által lakott kenchreai kiköszben is keresztény község alakult; ez, mint ma Kalamaki, nem volt város, hanem raktárak és szállodák tömege: a tengerészek e bűzhödt zugában esodákat tett a kereszténység.

Alig hagyta el Pál Korinthus 18 havi ott mulatása után, megkezdődtek a surlódások az új és a zsidókeresztények közt, s azok többé meg sem szidtek. Hagyjuk e theologiai szakadást és vitát, lássuk inkább, hogyan vázolja Renan az új keresztény községek belviszonyait.

Ez ősi egyházközségek boldogsága, ártatlansága, testvéries érzelmé és hártatlan szeretete oly látomány vala, mely aligba valaha ismétlődik. Mind-ez önként, kényszer nélkül történt, mégis e kicsiny egyesültek aczél szilárdsággal bírtak, nemesak a zsidók folytonos faggatásainak álltak ellen, de bel-szervezetük is meglepően erős vala. Hogy erről magunknak képet alkotassunk, nem a mostani nyílt, nagy egyházakra, de a szeretezreendekre kell gondolnunk, szoros belső életre, korlátolt számú társaságra, melynek tagjai egymással folyvást érintkeznek, egymást ingerlik, koczódnak, szeretnek és gyűlölnék. Az egyházközségek bizonyos hierarchia állott fenn: a legőregebb, legtevékenyebb tagok, kik az apostolla érintkeztek volt, előranggal bírtak, de az apostol maga kész vala minden olyan szerkezetet félredobni, mely czéhszerű lett volna, sokat tartott arra, hogy „a közös öröm alapítója“ lehessen.

Az „öregeket“ némelykor szavazás útján, t. i. kézfelemeléssel választák, máskor az apostol jelölte ki, de mindig a szentlelek által kiválasztot-

kozás tárgyát a megyeház felépítése képezte. Bizottmány nevezetett ki az e czérra gyűjtendő alá-írások végett; ez egyszersmind azt kérelmezendi az országgyűlésnél, hogy a királyi első folyamodásán törvényszék, tekintve Szász Régen és vidéke fontos kereskedelmét, társadalmi s népességi viszonyait, e városban, mint központban nyerje székhelyét. r. l.

Sepsi-Szt-György, okt. 11. 1869. — A „K. Közöny“ idei 118 dik számában „Vidéki“ név alatt megjelent egyebaránt hü leírásához bátor vagyok kis taldalékok adni, vagy is inkább annak kezdetét megírni.

A közoktatásügyi miniszter úr látogatása alkalmával Sepszi Szt Györgyön lefolyt ünnepélyeknek egyik fénypontját, mindenesetre a város végén felállított ékes diszkapunál fogadás képezé, hol is a szeretve tisztelt városi főbíró élén az egész tanács és összes lelkes polgárság fáklafényénel fogadá ő nmlgát; szolván főbíró Daczó János úr a miniszter úrnak számos bon- és nemzet iránt tanusított eddigi érdemei felől valóban oly méltó kifejezésekben, mely az ugy is lelkesült jelenlévők érzelmét még fokozván, vibarként zúgó éljenzésekben tört ki, s kísérte ő nmlgát minden léptein.

Általában Sepszi Szt György lelkes polgárainak a fogadás körül tanusított buzgó lelkesültsége a „vezér polgárok“ bazafias érzelmét, mint eddig, ugy mostan is fényesen bizonyítá.

Egy szemtanu.

N.-Enyed, oct. 14. 1869. — A vidéki levelező; ki főleg a vidék társadalmi és közéleti eseményeinek vázolására van hivatva, csak akkor teheti érdekesé tudósításait, bár kevesek előtt is, ha azok gyorsan és hiven jutnak tudomására az olvasó közönségnek. Azért én is e szabálynak kívánván eleget tenni, sietek jelezni mindazt, mi — különben nagyon is csendes — közéletünket közelebb megélnkíté.

Nem rég b. Eötvös ő nagyméltóságát volt szerencsés városunk kebelében tisztelhetni, kit nemsokára, e hó 11-kén gr. Mikó közlekedési miniszter ő exclja, hazánk nagy jelesének másika követet, Pestre monöleg utjába ejtvén e várost is, K.-Szolnokmegye főispánja b. Wesselényi F. kíséretében és itt megyénk köztisztelött főispánja Pogány György úr vendége lön. Sietett is azonnal a megyei tiszttség, városi előjáróság és az ő exclja böküzése és valóban maceonási áldozatkészségének oly sokat köszönhető fötanodánk tanárikara tisztelétét kifejezni, bemutattatván főispán ő méltósága és b. Kemény I. által. Közlekedési miniszter ő exclja szívélyesen fogad valamennyi. A bemutatások után következett az ebéd, melyre számosan voltak hivatalosak, hol természetesen felkészültsek sem hiányozván, ezek közt a főispán úr által ő excljára, továbbá a főispán úrra és megyénk követeire mondott toastok emelendők ki. Még az nap Gyula-Fejérvára szándékozván menni ő exclja, a főispán és a törvényszéki elnök kíséretében d. n. 4 órakor el is indult, hol a város, ugy a káptalan által legszivesebben fogadtatott; másnap utját tovább folytatta mindnyájuk tiszteletteljes szeretetétől kísérve.

October 11 ke még két dolgról nevezetes, először az ujoncozásról, mely Kraft rendes hadsergi és Tazson honvéd-örnagyrak vezetése alatt a rendes hadsereghez 8, a honvédséghez 19, köztök több theologus ifjut is, juttatott.

Nevezetes másodsor arról, hogy Fehérvári kolozsvári szintársulata az nap végezte be rövid itteni működését. Meg kell vallani, hogy oly sok

taknak tartattak, vagy is: az egyházat vezérlő magasabb ösztön kijelöltjeinek. „Felügyelők“ nek kezdék őket nevezni s „pásztorok“ nak tarták, kik az egyház vezetőségével vannak megbízva. Másokat különösen a tanításra hivatottaknak tartottak; ezek valának a „katecheták“, kik házról-házra járva, mint magántanítást hirdették az Isten igéjét. Pál bizonyos esetekben alapelvül állítá fel azt, hogy a tanítvány minden vagyonra közös legyen a katechetával, a tanítás tartama alatt.

A tekintély teljessége az egybegyűlt egyházközséget illette, s hatalma még a család bel-dolgaira is kiterjeszkedett. Valamennyi testvér felügyelt egymásra s egymást javíták; az öszegyűlt község, vagy legalább azok, kiket „lelkészek“ nek neveztek, megdorgálták a hibát elkövetőket, vigasztalták az eleséggédteket, s betölték az ügyes- és a szivredőt ismerő felügyelők hivatását. A nyilvános vezeklé még nem volt rendszerezve, de csiráiban bizonyára létezett már. Miután semmi külforma sem kötö a hívőket, nem akadályozta a községet feldarabolni, abból kiválni, azt híhetnök, hogy az ily alkotás, mely előttünk elviselhetlennek látszhatnék, mint a kémkedés és feladás rendszere, önmagát kell vala, hogy megsemmisítse. De ez akoron nem történt, nem volt eset a községtől való elválásra. Mindenki alázattal veté magát alá az egyházközség határozatainak. A ki magát szabályellenesen viselte, a ki az apostol hagyományaitól eltért, vagy leveleinek nem engedelmeskedett, feliratott; kerülték őt a többi tagok, vele miben sem érintkeztek. Nem szidták őt, mint ellenséget, hanem, mint testvért inték meg; az egyedül hagyatás szegyéne a hibást megtérésre vezette. E jól és

gyenge társulat után, mely Enyedet látogatta, örömmel fogadtuk e társulatot; nem is hiába, mert sok élvezetes estvéet köszönhetünk nekik. A divatossá vált Ubrky Borbárát is megneztük, bár sokkal inkább meg voltunk elégedve más drámái és vigjátéki előadással, melyekben Kassainé, Dancz Nina, Erdélyi, Prielle és Kassai a közönség osztatlan tetszését bírták, valamint az ily kis szinpadon és zenekiséret nélkül természetesen kissé hiányos előadása operafák és operettek, miután Gerecsné, Tannerné, Dalí és Tanner éneke és játéka sokkal több élvezetet nyujtott. Egyébiránt, ha Fehérvári úr jövőre is meglátogat, közönségünk újabb pártolására bizton számíthat.

Meg kell említenem az itt idözö angol mérnökök azon szép tettét is, hogy saját zsebüköböl fedezvé a költséget, mintegy 400 kis diák számára ingyen előadást rendeztek, lehetővé tevén ez által sok szegény fiúnak is, legalább egyszer magasabb élvezetben részesülhetni.

Jelentés

a kolozsvári jótékony nőegylet választmányának sept. 29 kén tartott üléséről.

1. A tüzijáték rendezésére kiküldött bizottmány elnöke gr. Eszterházy Jánosné jelenté, hogy a sept. 26 kén rendezett tüzijáték után, az akkor történt ajándékokkal együtt, az egylet tiszta jövedelme 123 ft 75 kr.

2. Miksa György úr felkéri a választmányt, hogy „Árny és fény“ czimű beszély füzérének tiszta jövedelmét — kijelentett céljához képest — a függetlenségi harc honvédeinek özvegyei és árvái között ossza ki. Jelen levele mellett beküld 37 frt 50 krt, mint eddig begyűlt tiszta jövedelme, a választmány rendelkezése alá bocsátván a még el nem árusított 321 példányt. A választmány szivesen ajánlközik, hogy t. cz. Miksa György úr nemes czéljára a maga részéről is közremunkáljon.

3. Egyleti tag Fejér Róza beküld 5 forintot, mint általa nyujtott kegyes adományt.

4. Egyleti tag Kis Lajosné alapítványát 100 forint névértékű urbéripapírral befizette.

5. A választmány a jelen ülésben 6 folyamodónak egyszer mindenkorra 38, kilencznek havi részletekben kiadandólag 91, összesen 128 forintot utaltványozott.

Kovácsi Antal, titkár.

Napi hírek.

— A király 14 kén tér vissza Ischlből a szász koronaherceg kíséretében, s ekkor állapítják meg teljesen a keleti ut részleteit. Már beszélük, hogy az elutazás két gőzösn fog megtörténni, a „Griff“ yachton a király és benső kísérete, az „Erzsébeth“ gőzösn pedig Beust, Andrássy és a többi kíséret. Konstantinápolyban, mint írják, már roppant készülöket tesznek az osztrák-magyar monarcha elfogadására.

— A magyar országgyűlés megnyitása alkalmából következő nézeteket fejtegetnek a lapok: A miniszteri előterjesztvények legfelébb 14 nap alatt bizottságoknak lesznek kiosztva. Az igazságügyminiszter két már benyujtott s még két benyujtandó törvényjavaslata mielőbb tárgyalás alá kerül, ugy, hogy az új szervezés már a jövő tavasszal keresztülvibető lesz. Ezután az ipar, s azután talán a vadászati törvény fogja betölteni a napirendet. A municipiumok reformja községsszervezéssel együtt körülbelül csak tavasszal fog napirendre kerülni. Utolsóinak a büntető codex s adó-reform marad. A botbűntetésről szóló törvényjavas-

közösen élő emberek kis társulatában, hol minde-nik éber, munkás vala s mindnyáját szeretet és gyűlölség tölté el — nagy vidorság uralkodott. Valóban, Jézus szava beteljesedett: elérkezett volt a szelidek és együgytek országa s végtelen örömben nyilvánult, mely minden szivet betöltött.

A pogányágtól remegtek, de a formákra nézve titelmek voltak a pogányok iránt, nem kerülték őket, sőt igyekeztek megnyerni. A hívők közül is voltak pogányok, vagy ilyenek valának rokonaik, tudták, mily könnyű tévedni az igaz hitben, — megemlékeztek elődeikről, kik az igaz hit megismerése nélkül haltak el. Ez érzelemből keletkezett a megható szertartás, a halottak keresztelése: azt hitték, hogy ha azon őseikért, kik nem álltak a szent víz alá, magukat megkereszteltetik, ennek áldása elődeikre száll át; így remélték azt, hogy nem lesznek elválasztva azoktól, kiket szerettek. A kölesönös kötelezettség fogalma uralkodott minden hívő szivében: a fiút szülői, az atyát fia, a férjet neje menté meg. Soha sem tökéltették el magukat arra, hogy egy jó érzésű embert, vagy olyant, ki a szentekhez tartozott — kárboztassanak.

Szigoru, de nem komor erkölcsök uralkodtak. Az unalmas erényt, melyet az új idők rigoristái (a Jansenisták, Methodisták sat.) mint keresztény erényt hirdetnek, akkor nem lehetett feltalálni. Férfiak és nők közti viszonyok gyakoriak voltak. A pogányok a keresztényeket nőneműeknek is gúnyolták, olyanoknak, kik a köztársaságot ifju hölgyök, matronák és gyermekek kedveért hagyták oda. Pogány szokás szerint meztelenül jelenni meg, büntetését vont maga után, az asszonyok sürten elfátyolozva

lat kivételesen már a legközelebbi héten fog tárgyalni. Végül a sokat emlegetett minisztercristis-ról azt írják, hogy az legfeljebb a b. Wenckheim leküszöbítésére fog szorítkozni, bár még ez sem bizonyos.

— József főherceget, a honvédség főparancsnokát, f. hó végére városunkba várják.

— A városunkban f. hó 9. és 11-én lefolyt sorozás alkalmával besoroztatott a rendes hadsereghez 40, s a honvédséghez 39 újoncz; — végre a póttartalék fedezésére besoroztatott 4.

— Deák Ferenczet Versecz városa díszpolgárává választotta, s küldöttsége a napokban fogja átadni a megisztelet nagy hazafinak a díszpolgárságról szóló okmányt.

— Graeff honvédtábornokot, míg Buda-Pesten a honvédkerületi parancsnokok értekezletén volt, saját nem katona legénye 670 o. é. frtig és egy arany óráig meglapta. Az elfogott tettes mindent megvalóított.

— Kolozsvár város szabatosan készített térképe, Bodányi Sándor telek. térképész főbiztos által összeállítva megjelent. Felhívjuk rá a figyelmet. Kapható Keresztesi Pál papirkereskedésében. Jövő számban közölni fogjuk.

— Photogenés volt tegnap délután a Csiki Imre raktárában. Gyertyával jártak, s a láng a photogenbe kapott, mely meggyulván a gyertyát hordozó segédet erősen összeégette, egyik inas keze is szenvedett. Előbbit a kórházba szállították. A tűz csakhamar eloltott.

— A belügyi miniszterium tudatja a hatóságokkal, hogy a cs. kir. katonaság az új védőörvény értelmében nem használhatik rendőrszolgálatra, kivéve a legsürgősebb eseteket, midőn a nyilvános rend és csend veszélyeztető megzavarásától lehet tartani.

— A kolozs megyei iskolatanács f. hó 15-kén tartotta meg első ülését Kolozsvárt Kethely József tanfelügyelő elnöke alatt. Az általános tetszést aratott megnyitó után felvették a napirend. Elhatározták egyebek közt, hogy a jegyzőkönyveket magyarul és románul viszik, s jegyzőkül megválasztották Herczeg Sándort és Popu Józsefet.

— A „kolozsvári zálogkölcsön-társulat“ nevét „kolozsvári hitelbank és zálogkölcsön-társulat“-ra változtatta át.

— A Kolozsvárt székelő urbéri törvényszék újon kinevezett elnöke Halmágyi Sándor mult szombaton tette le az esküt királyi biztos őnmaga előtt.

— Folyó év szept. 30-kán a krapina-telepítési m. kir. távirai fűrdő-állomásnál a szolgálatnak beszüntetése rendeltetett el.

— Krasznamegyében sept. 30-kán végzetett be az újonczállítás, s a két járásból besoroztatott: a közös hadseregbe az időközben beállott önkéntesek betudásával 123, a póttartalékba 12, e szerint az összes hadjuttalék kiállításánál, a honvédségbe is besoroztatott 225 újoncz.

— A földmívelés, ipar-és kereskedelemügyi magyar kir. miniszter a kolozsmonostori gazdasági tanintézetnél rendszeresített erdészeti tanári állomásra Fendt Antal, volt közlítettvényi felügyelőt, és az intézet gazdaságának kezelőjévé Timár Károlyt, az erdélyi gazdasági egyesület titkárát nevezte ki.

— A haragos tenger többé nem lesz rémitő oroszlan, habsürénye ugyan megmarad, de hullámai egy fontos találmány ártalmatlanná tevén, a szelid bárány hátára ülhet az is, kinek keblét nem vérteli hármas aczéllap. Közlebről Klosterneuburgban tettek kísérletet ama fontos találmánnyal, melynek célja, a hajótörést

jártak; a szemérmesség fenntartására nagy gondot fordítottak, de a férfi eszményies vágyait sem hagyták ki a számításból. Olvassuk csak el szent Perpetua elbeszéléseit, azt Dorottya legendáit, ok a tökéletes tisztaság hősnői, de mily kevéssé hasonlítanak a Port Royal apácáihoz! Itt az emberi érzelmek egy része elnyomatik, ott azok, melyeket később ördögi sugallatnak tartottak — csak új irányt nyertek. El lehet mondani, hogy az ősi kereszténység az erkölcsös regényességnek egy neve vale. A kereszténység nem tartá gyanusnak a szeretetet, hanem léggel és világgossággal éltette azt. Még ekkor nem mutatkoztak a rossz merényei, ezek nem lérték meg az egyházban, a gonosz gyökere, a rossz hajlamok még nem léteztek.

A katecheta tisztét gyakran asszonyok végezték. A szüzességet szentségnek tarták, a nélkül, hogy a férjhez nem menetelnek adott emelőranggal a szeretetet és szépséget megtagadták volna, mint ez a merev ascetismus korában utóbb történt. Az asszonyokat azon érzelmek vezérlé, hogy erény és szépség annál becsesebbek, mennél inkább rejtve vannak, ugy, hogy az olyan, ki a szeretet gyöngyét fel nem találta, bizonyos büszkeséggel rejté el szépségét, erkölcsi tökélyét egyedül az isteni mindentudás számára. Az újra férjhezmenetelt nem tilták, de tökéletlenségnek tarták. A családi szellem, a férj és nő közti egység, kölcsönös tiszteltet, a férj hálája a nő gondjairól, oly meghatóan tünnék fel a zsidó feliratokban, melyek az alsóbb osztályok érzelmeit fejezték ki, kik közt a kereszténység híveit szerzék. Csodálatos, hogy a háziaság szentségéről való fogalom ép azon nép által terjedt el, melynél a polygamia soha sem volt egészen elilítva. Tényleg azonban az oly zsidó osztá-

lehetlenné tenni. A kísérletre szánt hajót megrakták az illető anyaggal, mire azon meglepő tünemény adta elő magát, hogy a hajó a víz felett lebegett a nélkül, hogy azt érintette volna; az anyag t. i. nagyobb hajóra volt számíva, s csak midőn a legénység és a hajóteher is reá rakott a kísérlet alá fogott hajóra, akkor ereszkedett az a vízre. E tünemény a találmány sikeres alkalmazását bizonyítja s kiszámíthatlan fontosságú, mert lehetővé teszi a legnagyobb folyamok, a tengerszorosok, sőt talán az oceán átidalását is.

— A pesti nemzeti színház ügyeinek ideiglenes vezetésével gr. Ráday Gedeon bízott meg, ki már nehéz időkben is volt ez intézetnek vezetője: még pedig buzgó, erélyes, ügyes vezetője, kinek annak fenmaradása körül nevezetes érdemei vannak.

— A magyar nemzeti muzeum Széchenyi országos könyvtárban f. évi január hó 9-étől sept. hó végeig összesen 30,526 mű lajstromoztatott és a fennálló 112 tudományosakba osztályoztatott, midőből folyó évi sept. hóra 4881 mű esik.

— Ender Tamás festészeti kirándulást tett Erdélybe, s a „Herm. Ztg.“ szerint jelentékeny tervrajzgyűjtemény vázlatlalt tért Bécsbe vissza, melyeket közre fog bocsátani.

— A cadetiskolákba ö Felsőének egy rendelete szerint ezentul csak oly növendékeket lehet felvenni, kik kötelezik magukat, és pedig kikorúság esetében a szülők vagy gyámuk beleegyezésével, hogy a cadetiskolában töltött minden évért a rendes seregben a köteles éveknél egyvel tovább szolgálnak.

— „Kardvivástan“ című munkámra 1 forintjával az előfizetési határidőt folyó évi nov. hó utolsó napjáig meghosszabbítottam, mivel az előbb kiittzött határidő rövidsége miatt a mű kiadhatására mind kellő megrendelés még nem érkezett be, mind pedig a 60 ábrának fára metszése be nem végződött, azokat nyomdába nem adhattam. *) Gollé Ferencz.

— Főtisztelendő Haynald Lajos, kalocsai érsek úr ö excellentiája a magyar nemzeti muzeum növényzeti tárgyait gondozásával megbízandó különös ör fizetésének megalapítására 10 ezer frtnyi alapítványt urbéri kötvényben tenni méltóztatott.

— M. Vásárhelyt a képviselő-választás megessét: Berenczey László 555, Vályi Károly 351 szavazatot kapott.

— Az „A föld“ october 14-ki 235. sz. írja: „Arad megye első alispánja, Nagy Sándor úr által a Butarutól Gurahonczon végbevitt vakmerő látás ügyében kiküldött részrehajlatlan vizsgáló bizottság bevégezte teendőit, s tegnap alispán urnak beterjesztette vizsgálata eredményét. Jellemző, hogy elittet bizottság, többnyire román lelkészek, tanítók, s román népbeliek által tett határozott nyilatkozatok alapján constátálta, miszerint Butaru lelkész nemcsak ugy nyilatkozott, mint butyni levelünkben idézve volt, hanem oly határtalan bosszútíhögő kifakadásokat is használt a magyar nemzet ellen, miszerint az illem s opportunítási érzet tiltja, azokat egy lapban reprodukálni. Első alispán úr, ki dicséretes erélylyel járt el ez ügyben is, a bizottság jelentését már tegnap egy erélyes felterjesztés kíséretében a belügyminiszteriumhoz felterjesztette, mely a törvény értelmében a királyi táblához fogja azt áttenni. A közösend s ily alávaló módon megsértett nemzetiségünk érdekében elvárjuk a kormánytól, hogy ezen fanatikus lázító lelkészét szigoruan megfenyitteti.“

— Ö Felsőége keleti utazásának programjáról távirják, hogy Konstantinápolyban 7 napi mulatás van tervezve. Kairóba nov. 8-dika körül várják ö Felsőjét, ki 16-kán Port-Saidba érkezik a csatorna megnyitási ünnepélyekre.

*) A többi hazai lapok is kéretnek ez értesítés szives fölvetelére.

lyokban, melyekben a kereszténység tért foglalt, el kelle, hogy törölve legyen a polygamia, miután az egyházközségnek soha sem kelle ily szörnyűség elittésére gondolnia.

Az egyház kifogyhatlan forrása vale az épülésnek és vigasznak. A kereszténység akkori gyülekezeteit nem szabad a mai merev társulatokhoz hasonlítani, hanem inkább az angol quákerek, amerikai shaker-ek és francia spiritisták egyleteihez. A gyűlésben mindnyájan lelttek, mindenki beszélt, ha erre sugalmat érzett magában. Az így elhivatott különböző forma beszédeket tartott, a melyekről ma nem tudnók megmondani zsoltár, dicsőnek, jóslat, tanítás, intés, avagy vigasz e. E rögtönzéseket, melyeket isteni kijelentésként vettek, majd énekelték, majd szavalták. Egyik a másikat hívta fel arra, így lelkesít egyik a másikat s ezt nevezék „énekelni az úrnak“ — az asszonyok hallgattak.

Megfoghatjuk, mily roppant vonzerőt gyakorolt egy ily élénk belső élet oly társaságban, melyet semmi erkölcsi kötelek sem tartott össze, azon osztály emberei közt, kiket állam és vallás egyaránt elhanyagolt. Ebben rejlik a tanulság, melyet e történetből jelen századunkra alkalmazhatunk: a jelek hasonlóska a jövőt azon párt fogja megragadni, mely a néptömegekre hatni tud s azt nevelni fogja. De napjainkban ez sokkal bajosabb, mint valaha volt. Az ókorban, a középtenger partjain könnyű volt élni, a test kevéssel beírte, s ezt könnyen beszerezhetette; most szükségleteink megsokasodtak, s a néptömegek, mint ólomtűly tapadnak a földhez.

— Az igazságügyminiszterium január végére törvényeszi tolmácsi állomásokra pályázatot hirdet. Sok pályázó van már, de kinevezés még nem történt.

— Brassóban a polgárság javából többen összeültek s a megválasztandó új képviselet névlistromát elkészíték. A „Kron. Ztg.“ reméli, hogy itt nem fognak a szavazatok olyannyira megoszolni, mint a vidéken, hol e miatt több választási eredménytelen maradt.

— Medgyesről a felöl panaszkodnak, hogy nincs miből fedezni az irodai szerek, fűtés és szállásbér költségeit; a felett vitáznak, egytől vegyék-e fel kölcsön, az adópénztárból előlegezzék-e a megkívántat összeget, avagy a hivatali helyiségekül használt házak tulajdonosait kötelezzék arra, hogy továbbra is szállást adjanak a hivatalok és törvényeszeknek.

— Szives figyelmeztetés az összes hazai népiszkolák ügyférlaihoz! A szentesített új népnevelési törvényben előirt tantárgyak közt Magyarország történelmének és földrajzának tanitattása méltán egyik elsőrendű helyet foglalja el. Minthogy földrajztanítás alkalmas térkép nélkül nem is képzelhető; a küszöbön lévő új tanév alkalmából számos szolgálatot vélek tehetni, ha a hazai népiszkolák érdemes igazgatói-és tanfőfiaiinak figyelmét felhívom egy jeles s néptanodai célra kiválóan alkalmas iskolai nagy térképre, melynek czime: „A magyar birodalom iskolai faltarékpe“, szerkesztette Tóth Antal főmőrnök Aradon. A m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszterium által az iskolák használatára engedélyezve. Pesten, 1869. Kiadja Kugler Adolf. Az alkotmányos polit. felszítás szerint nagy mügönddél készített négy láb magas és hatodfél láb széles nagy térkép szépen kiszinezve s erős vászonra fölvarrva 6 forinton megrendelhető akár a kiadó Kugler Adolf-nál Pesten (Wurm-féle ház, földunaszor, 3. sz.), akár pedig Sátyori Károly pápai és primási könyvkereskedőnél Esztergomban. Vidéki megrendelések teljesítésére alólirott is szives készséggel ajánlközik. Esztergom, szept. végén, 1869. Győrffi Iván, tanár.

— Szerkesztőségünkhez is beküldetett a pesti biztosító intézet zárszámadása, miből meggyőződöttünk, hogy ez intézet biztos alapon nyugva a legnagyobb pontossággal egyenlítő ki káreseteit, mely a mult évben 90,000 frton felül volt; mint halljuk városunkat szemelte ki az igazgatóság a vezérügynökség székhelyétül, min csak örlhetünk, daczára a concurrentiának, mert a nemes versenyés csak a biztosító közönség előnyére válik. A gyakori tüzesetek meggyőzhetek mindenkit a biztosítás czélszerűségéről, mind a mellett a tapasztalatok nyomán ugy látjuk, kevesen veszik ez üdvös intézményt igénybe, azért ajánljuk mindenki figyelmébe, ki még eddig megtenni elmulasztá; ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a pesti biztosító intézet élet-és halál-eseti biztosításokat is eszközöl. Az intézet működését, — mely már négy éve mult hogy fennáll — figyelemmel kísérendjük, s koronkiut néhány sort fogunk szentelni a biztosítás czélszerűségének érdekében.

Nemzeti színház.

Mig Debreczenben és Kassán a szinidény szeptember második felében már megkezdődött, Aradon pedig egész nyáron át megszakítás nélkül folytak és folynak ma is az előadások, addig nálunk f. hó 16-kán ugyan megkezdettek, de a sajtóképi téli szinidény csak november 1-8-ó napján fog megnyitni, bárha a debreczeni, kassai és aradi városi színházaknak voltaképen minden tekintetben a kolozsvári nemzeti színház után kellene következniök, már csak azért is, mert nálunk ez az egyetlen szellemi mulatság. Aztán ha méltányosak akarunk lenni s önerőnköt túl nem becsülve nemcsak azt vesszük tekintetbe, hogy mit óhajtának, hanem azt is, hogy mit bírunk meg, szinigazgató Fejérváry Antaltól sem tagadhatjuk meg — a közzétett névsorból itéve — az elime-rest azon buzgóságaért, melylyel a társulat szervezésénél az igyekezetet jutalmazni mindig kész közönségünk irányában tanusított. Nagy számú társulatunk drámái, vigjátéki, operái, operette és népszinmű osztályai több oly jeles tagot számlálnak, kik bármely színház díszere válnának, s ha e vidék minden szini kiittünősége a jelen körülmények közt itt összpontosítva nem lehet, azt annak tulajdoníthatjuk, hogy azok díjazását a mi szinházunk jelen bevételai meg nem bírják. Elég az hozzá, hogy társulatunk mindent összevéve a vidéken létező társulatok közt, a legjobban szervezettnek nevezhető, s miután koránt sem áll oly messze a meglehetősen subventionált pesti központi nemzeti színház-tól, a minő messzeségre vannak az itteni viszonyok a fővárosiaktól, — azzal mindaddig, mig az óhajta várt országos szeptilyt megnyerendjük — meg lehetünk elégedve, s e közbasznu nemzeti intézetünknek nincs egyéb hátra, mint a közönség pártolása. Szükségesnek láttuk ez irányelvek föl-említését, mint a melyeket ezennel megkezdendő szini referendáink megírásánál szem előtt kívánunk tartani.

Az előadások sorát „Hunyadi László“ című eredeti dalmű nyitánya vezényelve újonnan szerződött jeles karmesterünk Jáköbi Jakab úr által és sikeresen előadva a helyt állomásozó ka-

tonai zenekar által. Ezt követte Szigethy József „Falusiak“ című vigjátéka. A szereplőket ismerjük már. Működésükrol még lesz alkalmunk megemlékezni.

Okt. 17-kén: „A csikós.“ Az előadás anynyivalinkább mondható sikeresnek, mintán kedves énekesünk Tannerné (Rózsai) ma mutatá be magát, mint népszinmű-énekesnőt, s ma vale alkalmunk legelőször hallani Bogóyó Alajost (Andris bojtár legény) a budai közönség kedvence tenoristáját, a ki híret teljes mértékben igazolta, gyönyörtl hangjával és a magyar népdalok valódi magyar zamatú előadásával, többször zajos tapsra ragadván a szép számú közönséget.

KÜLFÖLD.

Madrid, oct. 15. Egy kormányi proclamatio a kiittzött határidő alatt meghódolni kívánó valenciai fölkelőknek teljes bünbocsánatot ajánl. A csapatvezetőknek csupán életük megkegyelmezése ígértetik.

Mint Madridból 13-ól jelentik, a valenciai felkelők, kik nagy részint falusiakból állanak, Valencia egy részébe vonultak vissza, hol megerősítik magukat. 18 zászlóalj kormányi csapatok a város legnagyobb részét megszállva tartják. A felkelés jelenleg Valenciára szorítkozik; néhány kis csapat táboroz még Catalonia s Aragoniában, hol azonban naponként meghódolások történnek. Egyetlen csapatot, vagy tisz, vagy katona sem ment át a felkelőkhez. Raul és Solovechea csapatai demoralisálva vannak; azt hiszik, hogy főnökeik Gibraltárra igyekeznek menekülni. Crespo dandárnok Bisalt megszállva tartja. A felkelők a tűzéréség közeledtével futásnak eredtek.

A „Timesnek“ végre távirják Madridból okt. 10-ól:

„A mai cortesülésben a kormány egy közleménye olvastott fel, melyben a kamarát határozatra szólítja fel a republicán kisebbséghez tartozó ama 17 képviselő tekintetében, kik a felkelő csapatok élére álltak. Az e tárgyban kinevezett bizottság még nem adta be jelentését. De valószínű, hogy képviselők ha a törvényeszek által elitteltnek, számüzetni fognak. Sunner képviselő, párthi-veitől elhagyatván, Franciaországba menekült. Saler képviselő Saragossában megöletett. Castelar cortesgyűlési tag önként elhagyta az országot és Portugálba utazott, mert fanatikus republicanusok halállal fenyegették.“

„Siécle“ „földalatti forrongásokrol“ beszél, „melyek titokban ugy a hatalom régióiban, mint a nép első rétegeiben léteznek; e tevékenység tény, ezérfele fortély, úzelem, ingerültség és hiúság találkozik össze.“ A „Siécle“ továbbá „Rouhernek a császárral való, uaponkiut ismétlődő titkos értekezleteire utal s ezt jegyzi meg: „Mindezen kiittfőle észleletek összetalálkoznak; hogy a párisi népet bizalmatlanná tegyék. Az nyilvánvaló, hogy a mi történik, nem világos. Oly dolgok történnek, melyekrol nem is álmodnánk.“

Hyacinth atya — mint a „Journal des Débats“ értesül — az Egyesült Államokba utazott, hol rövid tartózkodás után az év vége felé, midőn az egyetemes zsinat üléséni kezd, ismét visszajönni szándékozik Párisba. Ö ugyanaz nap utazott el, melyen a carmelita atyák főnökének felszólítása szerint a zárdaba kellett volna visszatréni. Világos, hogy azon súlyos határozat után, melynek következtében a sept. 20-ki levelet írta, ö nem engedett hasonló felszólításnak, melyet bizonyosan előrelátott volt. Főnökének levelei különben eléggé mutatják, hogy nem csak utját akarták korlátozni, hanem azt is követelték tőle, hogy ne elegendjen a katholicusok közt felmerült kérdésekbe. Más szavakkal: ne terjessze a Notre-dame egyházában azon szabadelvű tervek, melyekhez testtel lélekkel ragaszkodott.

A „Siécle“ Spanyolország helyzetéről következőleg nyilatkozik:

„A fölkelés terjed. Cataloniában, hol 18 képviselő ugyanannyi bandával áll gyerveben, a mozgalom általános. Aragoniában Blanco, Noguero és Castejos képviselők működnek önkényes csapatokkal. A fölkelés Saragossában, ugylászik, még mindig nincs helyreállítva. Andalusiában Paul és Salvoechea képviselők működnek sikerrel. Bejarban szintén kiitt a fölkelés s a távirai összeköttetés Valenciával, hol szintén lázadás van, meg van szakítva. A bandák mindenfelé szaporodnak s kezdenek vérszemet kapni. Tegnap Madridban, mint a „Liberal Bayonnais“-nak írják, nagymértű elővigyázati rendszabályokat léptettek életbe; a rendőrtügnököket fegyverekkel és revolverekkel látták el, s a belügyminiszteriumban összpontosították, mig a csapatok a laktanyákban voltak consignálva. A helyőrség szaporítása végett Toledóból egy vadász zászlóaljat rendeltek Madridba. Barcelonában rendszer forradalmi bullettint adnak ki, melynek főfeladata megezőfolni a hivatalos jelentéseket. A köz-társaság az ország számos pontján kiittátott.

Madrid, okt. 14. A hivatalos újság jelenti: Tarragona tartományban 1800, Geronában 2000, Seridában 600 felkelő hódolt meg. Egy 1000 főből álló felkelő-banda Alcirában megverett és 91 halottal vesztett. A valenciai lázadók fel akarják magukat adni; mire a kormány azt felelé, hogy feltétlen meghódolást kíván.

Irthonban a feniek újra mozognak. Egy meetingben, mely múlt vasárnap Dublínban tartott, mintegy 120,000 ember vett részt. A rendőrség a legszigorúbb intézkedéseket tette, hogy a rend meg ne zavartassék.

A porosz „Provinzial Corresp.“ — a berlini kormány legfőbb hivatalos lapja — a következőleg nyilatkozik Frigyes Vilmos koronakeresztjű Bécsben léteiről: „Azon szívvel fogadtattam, a melyben a porosz trónörökös Bécsben részesített, tökéletesen megerősíti a várakozást, mely szerint valamint a császári udvar, úgy a porosz kormány súlyt fektet arra, ha ismét bensőbbben és szilárdabban fűződnek a két udvart összekötő viszonylatok.“

Legújabb.

Páris, oct. 16. Követi körökben állítják, hogy a császár egy thiers-párti és egy Roubert-ministerium létesítése közt tétováz. Annyi bizonyos, hogy a miniszter-válságról keringő hír nem alaptalan; minél fogva az összes ministerek a császár legközelebbi környezetében időznek.

Madrid, oct. 16. Elhatározottak, hogy ha a valenciai fölkelők meg nem bódolnak, ezen helyet megtámadandják a kormány csapatai. Cabecilla, Romera és Pantoni elmenekültek Gibraltárba.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Okto. 16-án: 5% Metaliques 100 frt 59.85. 5% Nemzeti kölesön 100 frt 69.20. Kamat 59.85. 1860. Kölesön 94.60. Bankrészevény 715. Hitelintézet részvény 267 frt 254.25. London 10 ft st. 125 ft 20 1/4. Kr 122.85. Ezüst 120.25. Cs. királyi arany 5.85.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 74.25. Temesi 77.50. Erdélyi 77.50. Horv.-Slavon 81.50.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

A közönség köréből. *)

Hétfaluból. Felelet pürkerezi Bitai Sándor urnak, az Urban boldogult Zajzoni barátai közül

*) Az e rovatban megjelenő cikkekkért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a szerk.

egy. — Igaza van önnek, midőn e becses lapnak 112-dik számában azt írja: „hogy mindjárt 10 egész esztendeje, hogy Hétfalú jeles fia, Zajzoni sárba szállott a békét mondottunk fiatal költőnk boldogult hült tetemeire. S merészen tudatom önnel (ámbar ön, ki naponta köztök van jobban tudhatja,) hogy a boldogult Zajzoni barátai is mind jó egészséggel ürvendnek, s az említett sarkó emelésére gyűjtött csekély pénzek is mind készen állanak; csak az a fátális dolog rejlik e barátok közt is, hogy egyik sem akarta e pénzek beszedését s a sarkó emeltesét magára venni. Nérvá várta minden azt az alkalmat, hogy nyílt névvel (nem mint ezeltől egyszer történt) szólítsanak fel valaki által, ki e dolgot önként magára vállalta; mi eléggé sajnós, hogy egy év-tized múlva történik e becses lapnak 112 ik számában, most tehát alkalmat nyújt Bitai Sándor ur a gyűjtőknek sáfárkodásokról számot adhatni.

Még pedig úgy vélem, a gyűjtő s adakozó urak osztják nézetemet, a midőn Bitai Sándor urat e pénzek beszedésére ajánlom, s egyszermind felkérem az említett sarkó felállítására.“

Bitai ur egy oty jártas egyéniség mindenben, a ki után remélhetjük, hogy nem egy évtized, de hőtized sem kell, s boldogult Zajzoni barátunknak sarkóve leend.

Különbön vegye Bitai ur felszólalásáért háls elismerésem s győződjék meg, hogy a legközelebbi napokban kézbesítjük a gyűjtők önnel a fényképből begyűlt filléreket (ittén megjegyzem, miszerint a fényképek minden darabjért 30 krt fizettünk a fényképező urnak, 40 krajczáron árultuk s így tehát minden képnél csak 10 kr. a felesleg,) csak arra figyelmeztetem, hogy ha meggyőződött arról, hogy oly csekély pénzzel sarkóvet nem emelhet, küldjön minél előbb aláírási íveket ki, s a boldogult Zajzoni baráti készségével fognak néhány forinttal hozzájárulni. Isten önnel!

Zajzoni barátja.

HIVATALOS.

Szám 5. 1869.

(535)

(2—3)

f. k. alispán.

Haszonbéri hirdetemény.

Felegregy és Szentpéterfalva községeiben a koresma haszon élvezetijog ezen év november 13-án kezdődőleg, az azt követő év szeptember 29-én, két egymásután következő időtartamra, az öszves birtokosság javára november hó 3-án Felegregyben a helyszínen közérverés útján haszonbérbe fog adni; miről is az illetők értesítettek azon hozzátétellel, hogy a haszonbéri feltételek addig is az alispáni hivatal, vagy Hidalmason t. ez. Hatfaludi Aut-1 urnál megtekinthetők.

Dobokamegye felső kerületi alispánától. Szamosújvárt, 1869 október 14.

751 szám. 1869.

(534)

(2—3)

Pályázat.

A nagyszabedény országos tételnyilvánlat az első másodfőségi állomás 700 frt évi fizetéssel, mely öt évi szolgálat után 800 frtra, tíz évi szolgálat után 900 frtra emeltetik, szabad szállással, fűtéssel és egy kert részlet használatával bőltöltendő. Pályázók az orvos és sebész tudori oklevelekkel és az elmeorvianban elméleti és gyakorlati jártasságukat, a magyar, német- és román nyelv tudását, igazoló bizonylatokkal felszerelt kérvényeiket f. é. november 15-ig az alóli igazgatóságánál benyújthatják.

Nagyszabedény, 1869 október 11-kén.

Az országos tételnyilvánlat igazgatósága.

Szám 9392. 1869.

(533)

(3—3)

Idézés.

Az erdélyi királyi földtehermentesítési alapigazgatóság részéről a nagyenyedi 2-dik számú földtehermentesítést valószínűleg bizottmányánál alkalmazott segédtestit Török Imre, ezennel felhívatik, hogy miután érintett állomását folyó 1869-dik évi augusztus hó 6-kán jelentéstétel és felsőbb hatósági engedély nélkül elhagyván, jelenlegi tartozkodási helyét nem jelentette fel, a mai naptól számított 30 nap alatt szolgáltatja helyéről engedély nélkül lett eltávozásának igazolása végett, ezen királyi földtehermentesítési alapigazgatóságnál annál bizonyosabban jelenjék meg, minthogy a fenn kintzött határidőben meg nem jelenése, a kérdéses hivatali állomásra sároló lemondásnak tekintetvén, a fennálló ebbeli fégyelmi szabályok értelmében eddigi szolgálatából végleges elbocsátása fog kimondatni. A magyar királyi földtehermentesítési alapigazgatóságtól. Kolozsvárt, 1869 szeptember 25-kén.

353. Sz.

(532)

(3—3)

Pályázat.

A fernezei szülészeti állomás megürlvén, ezen állomásra, melylyel a társ-ladából 36 frt évi járuléka van összekötve, ezennel pályázat hirdetik. A pályázni akaró okleveles szülésznek felhívatik kellőleg felszerelt kérvényeiket, ezen pályázatnak a lapban megjelenésétől számított három hét alatt alóli főorvosi hivatalhoz juttatni.

Nagybányai m. kir. bányakerületi főorvosi hivatal.

NEM HIVATALOS.

Haszonbéri hirdetemény.

A tordamegyei t. tisztségnek múlt szeptember 25-én 2630/522. szám alatt kelt végzésénél fogva az alsó-járai koresma-jog jövő 1870-dik évi január 1-ső napjától három évre a lupsai járási szolgabírósnál helyett Alsó-Járában folyó évi november 8-án délelőtt 10 órakor tartandó közérverés útján haszonbérbe adatik.

A kikiáltási évi összeg az eddigi haszonbér vagyis 1654 frt., a koresmajogosultak legnagyobb része, kiknek az árverésékor számbaveendő illetősége mintegy 283 napot tesz, a közérven leendő újabb haszonbérbe adásba bele van ugyan egyezve, de ha mégis netán valamely koresmajogosult a megtörtént arányosításkor megszabott napokon való saját részét a haszonbérbe adás alól kivonná, azon esetben 1000 frt. leend. A kikiáltási ár 10 szász-tólia a hozzászólóli akaró által letendő, az árverés megkezdése előtt írásbeli lepecsételt ajánlatok (offertek) is elfogadhatnak hasonló bánatpénzzel ellátva, melyek csak az árverés végén bontatnak fel.

A szerződési feltételek az eddigié, melyek Alsó-Járában b. Kemény Ödönél megtekinthetők.

A vállalkozótól vagy fekvő jószágbeli, vagy a haszonbér félvi összegét fel-érő készpénz vagy állampapírbeli vagy pedig elfogadható kezességi biztosíték kívánatik.

Káli Nagy Elek s. k.,

alsó-járai birtokos és felhatalmazott.

(523) 2—2

CZETZ JÁNOS és TÁRSA

(Kolozsvárt, középutca Folly-ház.)

Ajálják gazdagválasztékú női- és férfi divat

BAZÁRJUKAT,

melyben a legújabban érkezett divatos téli női-felöltők, nagykendők, selyem-Rips, szőr- és Sottis-ruhakelmék,

női- és férfi-öltönyöknek gyapju szövetek, elegáns francia kalapok, finum kesztyűk és topánok.

Kiházasításhoz szükséges vásznak, asztalneműk, paplanok, matrácok, szőnyegek és butorok.

Butorraktárunkban folytonosan kaphatók: különböző egyes butor-darabok, garniturok, arany- vagy diófakeretű fali és álló tükrök.

Ajáljuk nagyválasztású butorkelméinket, melyekkel kívánatra egész új- vagy használt butorokat is jutáyo-san és gyorsan behuzatunk.

Vidéki megrendelések pontosan igazittatnak.

Elv: „Felöltő olcsóság!“

Alólirott figyelmeztet azon nevezetes tökéletességre, a melyre

kézműáru-raktárát

legújabb időben emelte, s a t. cz. közönség becses tekintésére ajánlja gazdagon ellátott.

Rövid- és diszárú-, porcelán-, köedény-, finom üveg- és mindenféle tükör-, végre fa- és vasbutor raktárát.

Hasonlólag ajánlja a nála folytonosan található orlári márcziusi sör raktárát 1 és 1/2 bécsi akós átalagokban, további orlári kiviteli márcziusi sörét eredeti ládáiban 24 nagy palackkal, ládját 7 frt 60 kron, s a sértetlenül visszaérkezett 24 üres palackkal ellátott ládáért 2 frt 40 krt visszapótol.

TEUTSCH J. B.

(433)

(15—*)

Segesvárt.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.